

A HALÁSZAT MINDEN ÁGAZATÁT FELŐLELŐ SZAKLAP.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET. * SZERKESZTI: UNGER EMIL DR.

<p>Kéziratok és szakkérdések a szerkesztőség címére küldendők.</p> <p>Előfizetési díjakat és hirdetések az Országos Halászati Egyesület Budapest, V. ker. Kossuth Lajos-tér 11. félelelet 56. fogad-ei.</p>	<p>MEGJELNIK EGYELŐRE MINDEN HÓ KÖZEPÉN. Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.</p> <p>Nemtagoknak előfizetési díj: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Egész évre 12 pengő.} \\ \text{Fél évre 6 pengő.} \\ \text{Külföldre egész évre 16 pengő.} \end{array} \right.$</p> <p>Allami alkalmazottaknak 50 %-os kedvezmény jár.</p>	<p>Verantwortlicher Redakteur: Dr. Emil Unger.</p> <p>Administration: Ungarischer Landesfischerei-Verein, BUDAPEST, Kossuth Lajos-tér 11. félelem. 56.</p>
<p>Szerkesztőség: Budapest, II., Herman Ottó-út 15. sz. Országos m. kir. Halélettani és Szennyvízvizsgáló Intézet</p>	<p>HALÁSZAT — (FISCHEREI) FACHBLATT FÜR DIE GESAMTINTERESSEN DER FISCHEREI Organ des Ungarischen Landesfischerei-Vereins Budapest.</p>	<p>Redaktion: Kgl. Ung. Landesanstalt für Fischereibiologie und Abwasserkunde. Budapest, II., Herman Ottó-út 15. sz.</p>

TARTALOM: Vi ez nagybányai Horthy István. — A csillagfürt előkészítése gőzöléssel. *Dr. Unger Emil.* — Hivatalos rész. — Néhány szó a folyószabályozásról. *L. Kiss Aladár.* — A pezsmacocok (Fiber zibethicus). *Vásárhelyi István* (Folytatás). — Ujdonságok — Vegyesek. — Árjegyzés. — Hirdetések.

INHALTSANGABE FÜR DAS AUSLAND. Vitéz István Horthy v. Nagybánya. — Über die Vorbereitung der Lupine durch Dämpfen. — Amtlicher Teil. — Einiges über die Flussregulierung. — Die Bisamratte. — Neuigkeiten. — Preisliste. — Anzeigen.

Vitéz nagybányai HORTHY ISTVÁN

Magyarország Kormányzóhelyettese
1904—1942.

Lebukott a szárnyaszegett ifjú magyar Sas a magas égfelé röptében, idegen, ellenséges földre, meszse a Hazától, annak védelmében. Mint egyszerű honvéd repülő-főhadnagy halt hősi halált, sok magyar honvédtiszt közös sorsát megosztva. Dicsőség Neki, áldás emlékére! El nem múló tanulság és példaadás mindnyájunknak, nekünk magyar halászoknak is, ez az egész nemzetet lesújtó gyász és fájdalom

A dísz és pompa, mely életében és halálában körülvette mint a Kormányzó után legmagasabb közjogi méltóság viselőjét, csak külsőség volt. Az Ő nagyságát valóságosan kimagasló tulajdonságai jelentették: a tehetség, a tudás, a felelősségvállalás, az önkéntes veszélyvállalás, és ebben minden megkülönböztetés elhárítása magától a katonai repülő-szolgálatban! Ez a szolgálat veszélyes, még békében is! Ő pedig: a kiválóan képzett gépészmérnök és repülő-szakértő, aki szakmájának minden csínját-binját elméletben és gyakorlatban egyaránt a legalaposabban ismerte, aki Amerikában annak idején mint gyári munkás is dolgozott és tudta, hogy minden emberi alkotás tökéletlen, nagyon is jól tudott a repülőre leselkedő veszélyről, és — vállalta azt! Vállalta az utat Indiába és onnan vissza, a Haza érdekében kis gépén — egyedül! De vállalta a százszoros veszélyt ellenséggel szemben, a harctéren is! Ismételten, sokszor, — mindhalálig!

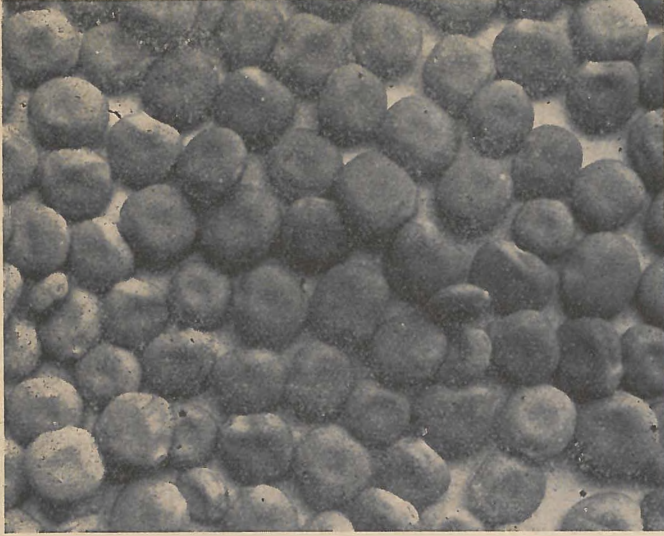
Ezzel szemben mit kell vállalnunk nekünk itthonmaradt magyar halászoknak? Azt, hogy becsülettel tartsuk fenn és javítsuk a halászati és tógazdasági termelést és végezzük annak elosztását a halkereskedelem útján. Hogy megtegyünk minden lehető, hogy a közéletmezésnek ez az ága is zavartalan és életképes maradjon. Hogy megtegyünk saját munkahelyünkön önzetlenül mindent, ami tőlünk telik, még akkor is, hogyha haszon, nyereség nem mutatkoznék manapság, s ha csupán a legszerűnyebb viszonyok közötti pusztá megélhetésünk lenne fáradozásunk egyéni eredménye.

Midőn főméltóságú Kormányzó Urunk és Családja, valamint az egész nemzetünk gyászában osztozunk, valljuk be könnyeink között, hogy amit tőlünk követel a Haza, az csekélység ahhoz képest, amit Kormányzóhelyettes Urunk vállalt és áldozott!

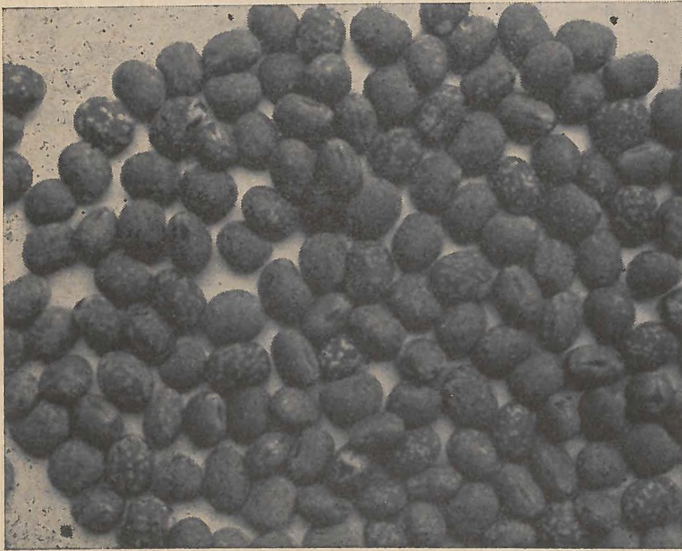
Tudjuk kötelességeinket és mindnyájan vállaljuk!

A csillagfürt előkészítése gőzöléssel.

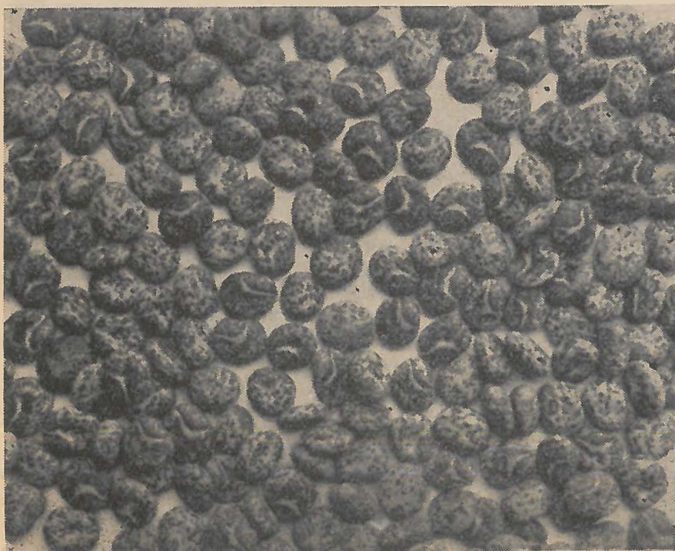
A csillagfürt elismerten a legjobb pontytakarmány. Előkészítése etetésre, mint már régebben megírtuk, rendszerint csak áztatással történik, úgy mint más magas haltakarmá-

1. kép. Fehérvirágú csillagfürt-magvak.

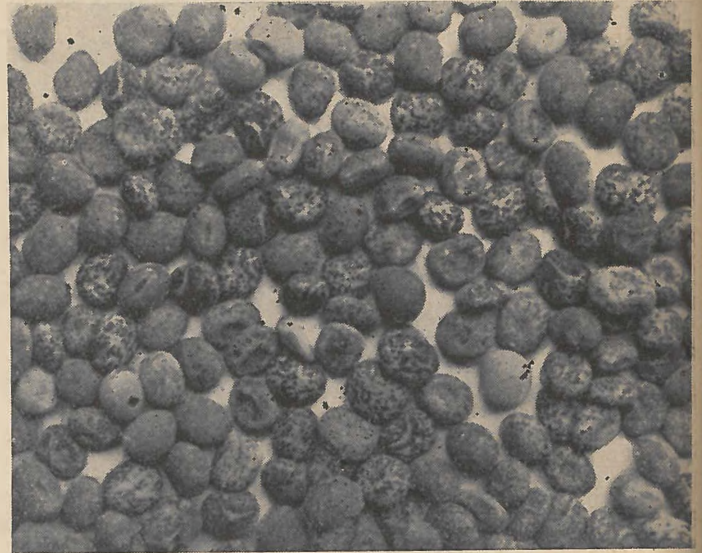
2. kép. Kékvirágú csillagfürt-magvak.

3. kép. Sárgavirágú csillagfürt-magvak.

nyok esetében. Néhol azonban az áztatást gőzölés követi, megfelelő kazánokban. Ez utóbbi módszernek többféle előnye van. 1. A csillagfürt jobban megpuhul, emészthetősége növekszik. 2. A pontynak kevesebb munkát okoz a takarmány bekebelezése: evésközben az emészthetetlen maghéj eltávolítása (kiköpése), s a belső tápláló magrészek (tápdús sziklevek és gyököcske) megrágása a garatfogakkal. 3. Főlőlegessé válik a csillagfürt magvak darálása már a nagyobb egynyaras ivadék részére is, különösen a kék és a sárgavirágú csillagfürtmagvak esetében, melyek kisebbek, mint a fehérvirágú csillagfürt lapos magvai. A csillagfürtmagvak darálása, mint tudjuk, nem valami könnyű dolog.

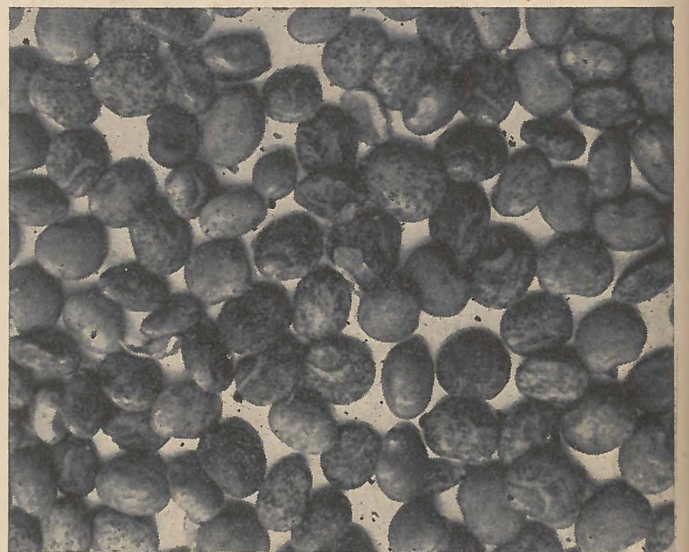
4. A csillagfürt keserűségét az áztatás utáni gőzölés annyira elveszi, lupinintartalmát annyira csökkenti, hogy ott, ahol a csillagfürtmagvakat így készítik elő, az *ikra-keserűség*

4. kép. Vegyes kék- és sárgavirágú csillagfürt-magvak előkészítés nélkül, szárazon a tatai tőgazdaságban (1942. aug. 7.)

soha sem fordult még elő, s a pontyok húsának íze még nyáron is a lehető legjobb.

E sok előny megéri azt a tőgazdasági berendezést és némi munkatöbbletet, ami a gőzölés alkalmazásával együttjár, különösen, ha meggondoljuk, hogy belátható időn belül, talán még évekig, aligha lehet a pontyokat gabonamagvakkal és olyan takarmányokkal etetni, melyek emberi táplálkozásra

5. kép. Ugyanezen vegyes csillagfürt-magvak áztatás után, megduzzadva sokkal nagyobbak (Tata, 1942. augusztus 7.)

kellenek vagy más, közéletmezési szempontból a halnál fontosabb házi állatok takarmányozására szükségesek és nélkülözhetetlenek. Különösen nem remélhető az ilyen takarmányok használata azért sem, mert a csillagfürt köztudomás szerint valóban a legjobb haltakarmány, annyira az, hogy egyik igen nagy és kitűnően kezelt tőgazdaságunk: a *tatai*

gr. Eszterházy-hitbizományé, évtizedek óta, békében is, úgyszólván kizárólag ezt etette, és pedig kiváló eredménnyel.

Eppen ezért meglátogattuk ezt a tógazdaságot és Kovács Miklós ottani főintéző úr, az Országos Halászati Egyesület választmányi tagja kalauzálása mellett szerzett tapasztalatainkról az ő engedélyével az alábbiakban számolunk be a csillagfürt-előkészítés ott legjobban bevált és hosszú évek óta gyakorolt módjáról.

Az áztatás és gőzölés e célra való tágas, fedett helyiségben történik. Az áztatásra nagy falkádák szolgálnak, melyekbe egyenként 6 q csillagfürtmag fér. A magvakkal megtöltött kádba ezután annyi vizet öntenek, hogy azok tartalmát egy arasznyi magasságban ellepje. Ez a víz később eltűnik, mert a magvak beszívják, s megduzzadnak tőle. Az áztatás 24 óráig is tarthat. Innen a duzzadt és már részben megpuhult magvak a gőzölő-kazánba kerülnek. Ennek befogadóképessége kb. 60 liter víz a gőzölésre, ami alul foglal helyet, s egy lyuggatott lemezre kerül föléje az áztatott csillagfürt magból kb. 3 q. A gőzölő-kazánt lezárás után fatüzeléssel fűtik. Füstcsöve a helyiség falában levő kéménybe torkollik. A gőzölés ideje egy-egy megtöltés után 2½ óra. Ez után a visszamaradó sárga színű erős, de nem kellemetlen szagú és igen keserű ízű gőzölő vizet bocsátják le a kazán alsó részéből erre készült aknába, ahonnan időnkint megfelelően eltávolítják. A kazánvíz kiürítése könnyen megy, mert a kazán tengelyen billenthető. Ugyanezért könnyű a gőzölt magvak kivétele is belőle. Ottlétemkor két gőzölő kazán volt üzemen éjjel-nappal, a harmadik üzemen kívül, javítás alatt állott. Részben német, részben magyar gyártmányúak.

A gőzölt csillagfürt e helyiségből sok mázsát befogadó

6. kép. Ugyanezen vegyes csillagfürt-magvak gőzölés után annyira megpuhulva, hogy újjnyomással belsejük a maghéjből könnyen kinyomható. A fekete magbelső rész defektes. Az egészséges mag belső része sárga.

(A szerző természetes nagyságú Leica-felvételei).

vaslemez-tartályos kocsikon kerül a tavakhoz, melyek igen különböző helyeken szétszórva fekszenek. Az összes tavak területe 800 kat. hold körüli.

Az előkészített csillagfürtmennyiségeket már a gőzölő-helyiségben könyvelik, s az etetést természetesen az egyes tavakra vonatkozólag is nyilvántartják.

Az áztatott, de még nem gőzölt csillagfürt magvak héja még elég erősen tapad a mag belsejéhez. A gőzölt magvaké azonban, ha ilyeneket hüvelyk- és mutató-ujjunk közé fogunk és megnyomjuk, könnyen reped és a mag belsejét kikapathatjuk a héjből. Belseje is puha, könnyen rágható, s nem kellemetlen keserű. A pontyok igen szívesen fogyasztják.

Dr. Unger Emil.

Hivatalos rész.

Országos Halászati Egyesület.
MEGHÍVÓ.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter úr 210.660/1942. sz. rendelete alapján f. évi szeptember hó 22-én kedden d. u. 5 órakor a földművelésügyi miniszterium palotájában (V. ker., Kossuth Lajos-tér 11., II. emeleti ülésterem) tartandó, — 1942. évi március hó 26-i évi rendes, — közgyűlés folytatására és befejezésére.

Tárgysorozat:

az 1942. évi március hó 26-i rendes közgyűlés folytatása és befejezése.

Budapest, 1942. szeptember 10.

Répássy Miklós s. k.
alelnök.

(Ezen meghívó pótolja a névre szóló külön meghívót, mivel a lapot az egyesület minden tagjának megküldjük).

JEGYZŐKÖNYV

készült 1942. évi március hó 26-án a m. kir. földművelésügyi minisztérium halászati osztályában.

Tárgy: Az Országos Halászati Egyesület mai napon, a földművelésügyi minisztérium I. emelet 124. számú tanácstermében megtartott 1942. évi rendes közgyűlésén lefolytatott tisztújító szavazáson beadott szavazólapok lezárása.

A közgyűlés szavazatszedő bizottsága két közgyűlési tag, mint tanúk jelenlétében a közgyűlésen leadott 118, az Egyszázötvennyolc darab szavazólapot, amelyek külön-külön borítékban vannak elhelyezve, közös borítékba téve, az Országos Halászati Egyesület pecsétjével lezárta, a borítékot a szavazatszedő bizottság tagjaival és a megjelent két tanúval aláíratta, és a m. kir. földművelésügyi minisztérium halászati osztályának megőrzése végett átadta.

Az egyesületnek e közgyűlésen elnöklő alelnöke az alapszabályokat akként értelmezte, hogy a jelen közgyűlésen megerősített új tagok szavazásra nem jogosultak. A közgyűlés megjelent tagjainak egy része az elnöki enunciaciót alapszabály ellenesnek nyilvánította.

A szavazatszedő bizottság a szavazatszedést az elnöki enunciacióval ellentétben lefolytatta. A szavazatra jogosultságnál a régi tagoknál az 1941. évi tagdíj befizetését, a közgyűlésen megerősített új tagoknál ellenben az 1942. évi tagdíj felizetését tekintette a szavazási jogosultság alapjául.

Minthogy az elnök a felmerült vitás kérdés elintézését az arra illetékes m. kir. belügyminisztérium megítélésére kívánja bízni, a szavazatszedő bizottság szükségesnek tartotta, hogy a döntés megtörténtéig a szavazólapokat megőrzés végett a fenti módon elhelyezze.

A szavazatszedő bizottság eljár a m. kir. belügyminisztériumban a jogi kérdés eldöntése végett, hogy annak megtörténté után a szavazatokat vagy megsemmisítse, vagy felbontsa és az eredményt kihirdesse, hogy ezzel feladatát befejezhesse.

Kmf.

Dr. Maucha Rezső s. k.

a szavazatszedő bizottság elnöke.

ifj. dr. Szabó Zoltán sk.

a szavazatszedő bizottság

tagja.

Uzoni László sk.

a szavazatszedő bizottság

tagja.

Előttünk mint tanúk:

Dr. Jakob Gusztáv sk.

báró Bornemissza Tivadar sk.

Megőrzés végett átvettem:

Kontur György sk.

kir. főmérnök.

Tárgy: Csillagfürt beszerzés elősegítése a magyar tógazdaságok részére.

A m. kir. földművelésügyi miniszter úr 39.469/1942. VI. 3. sz. rendelete, a Külkereskedelmi Hivatalhoz intézve.

Hivatkozással a folyó évi augusztus hó 17-én tartott értekezleten történt megállapodásra, értesitem a t. Hivatalt, hogy egyelőre csak 175 vagon csillagfürt kivételéhez járulok hozzá, amelyből 100 vagon Németországba, 50 vagon Olaszországba és 25 vagon a cseh-morva Protektorátusba vihető ki.

A fenti 175 vagon csillagfürt mennyiség kivételét is csak akkor engedélyezem, ha ugyanakkor igazolják az exportőrök 175 vagon csillagfürtnek a magyar haltenyésztő gazdaságok részére vételre történő felajánlását, illetve leszállítását.

A fenti 175 vagonos mennyiségen felül történő további csillagfürt kivételéhez is csak akkor fogok hozzájárulni, ha — eltekintve a rendeltetési ország később történő megállapításától — az exportőr előzetesen a t. Hivatalnál igazolja, hogy a kivinni szándékoltt csillagfürt mennyiségnek megfelelő mennyiségű csillagfürtöt a hazai haltenyésztők részére vételre felajánlott.

A fentiekről az Országos Halászati Egyesületet, a Magyar Hüvelyes és Olajosmagkiviteli Egyesületet és a Magyar Tógazdaságok r. t.-t értesítettem azzal, hogy az egyes haltenyésztő gazdaságok kötelesek a nekik vételre felajánlott csillagfürt mennyiségeket illetően 8 napon belül nyilatkozni.*

Budapest, 1942. évi augusztus hó 13.

A miniszter rendeletéből:
dr. Hazay Árpád s. k.
miniszteri tanácsos.

* Az Egyesület a felajánlás stb. módzatai tekintetében a Magyar Hüvelyes és Olajosmagkiviteli Egyesületnél lépéseket tett!

K. Gy.

Néhány szó a folyószabályozásról.

(Halgazdaság és halélettan szempontjából).

Írta: L. Kiss Aladár.

Gondoltunk-e még ezelőtt harminc-negyven évvel is arra, hogy egy, a mérnöki tudománnyal meg nem áldott horgász, akarom mondani sporthorgász, hozzá merjen szólni a folyószabályozások mikéntjéhez?!... És ez a vakmerőség napjainkban mégis megtörtént! De vajjon mit is akarhat mondani a vízi-technikában talán tudatlan ember arról, ami egyáltalán nem tartozik szórakozásához, sportjához?!...

Eppen ezt akarom elmondani. Azt a sok mindent a folyószabályozásokról, amit csakis a vérbeli, öntudatos sporthorgász lát meg, ha azokat a halélettan és halgazdaság szempontjából figyelte meg. Úgy gondolom, hogy ezzel meg a folyót szabályozó műszaki ember törődik a legkevesebbet vég-eredményben azután e két gyakorlati eszmét kell összeegyeztetnünk, hogy eleget tegyünk mind a kettőnek. Mert az érdekek kiegyenlítése ezzel közös érdeké válik.

Amikor a XIX. század elején, illetőleg dereka felé elkezdődött Nagymagyarországon a folyók szabályozása, természetesen, hogy nem fordultak még elő oly halászati, illetőleg haltermelési gátlások, amelyek a folyók szabályozásába nyíltan és hathatósan bejátszottak volna. Jobban mondva az ellentétes, illetőleg különféle vízi érdekek összeütközése csak árnyékát vetette még elő. A folyók vizei a természettől kivájt medrükben futottak tova és az áradások évenkénti kártevősei szinte megszokottakká váltak. Ebből folyólag a halak szaporodási feltételei még ezerszeresen adva voltak, különösen a mellékfolyók halnevelő természetes állapotában, ahol a hal tulajdonképpen meghúzódni szeret, ha ideiglenesen is. Ilyen előnyük még a többek között a kisebb folyóknak halivásra alkalmassága, a halivadék és az átvonuló halak ideiglenes befogadása. Hogy később, — a rendelkezésünkre állott adatok alapján, — egyes évtizedekben kevesebb volt a szabályozás kimutatott haltermés, még nem lehetett a folyószabályozások következményeinek betudnunk. Egyrészt azért, mivel sokkal kevesebb volt még a folyószabályozások kilométer hosszúsága, másrészt az adatok is hiányoztak, hogy többek között kimutatni tudtuk volna a halbetegségek, vagy egyéb halkevesbítő káros okok fellépését. De hiányoztak (és érthetetlenül hiányoztak a mai napig is!) a hozzávetőleges hivatalos adatszolgáltatások a haltermés nagyságát illetőleg! A szabályozott nagyobb folyónak halnevelő mellékfolyói pedig bőven pótolták még a szabályozás által netán beállott halapadást, mint azt az imént is már említettük.

Az természetes a halászat világában, hogy a kitermelt (kihalászott) halmennyiség mindig kevesebb volt a hálózó szakember kívánságánál és ez alapon beszéltek azután minden ok nélkül halpusztulásról, vagy halszűkéről. Viszont a XIX. század derekán még nem állott rendelkezésre oly hivatalos, vagy magán összehasonlító adattáblázat az egyes haltermelő folyókról, feltűnőbb eredményű halászati munkáévekről, amely az akkor kifogott halmennyiséggel szembe lett volna állítható. Tehát a folyóvizek fogyatkozó halállománya ekkor még pusztá feltevéseken is alapult és nem kapunk szakszerű áttekintést az összes halnevelő folyók évtizedes gyakorlati életéről, sajátosságairól, esetleg megváltozott viszonyairól.

A gazdasági élet erős fellendülésének, a folyóvizek mentén elhelyezkedett ipartelepek rohamos fejlődésének és ezzel kapcsolatban több száz kilométer hosszú folyóvizek szabályozásának, valamint a halnevelő folyóvizeket ellepő és halfogó embertömegeknek (nem hivatásos halászoknak, halorzóknak és mindennel megalkuvó horgászok tízezreinek) kellett elérkezniük, hogy helyesen következtethessünk a folyóvízi halállomány fogyatkozásának valóságára és okaira. És, hogy valóban milyen fokig juthatott ez a hátrányos helyzet az imént felsorolt okokból. Tulajdonképpen a természetnek időnként kedvező hatása a nedves esztendőknél jóval hozzájárul a folyóvizek halszaporulatához akkor is, amidőn annak galását a folyószabályozásokban biztosan megállapíthatjuk. Magának a folyószabályozásnak halgazdaság és halélettan szempontjából ugyanis két nagy hátránya van a halbőbbermelés elérhetésénél. Az egyik, hogy a meder kiképzése és védőtöltesek emelése, a volt árterületek szűkítése által a halnevelő vizet sebesebbé teszi, miáltal bizonyos évszakban a halnak fajfenntartásához szükséges nyugalmi állapotot nem adja meg, vagy ezt az időszakot károsan megrövidíti. A másik hátrányos jelensége, hogy részben elveszi, sőt néha egészében megszünteti az évszázadok alatt megszokott természetes halívó árterületek jórésztét. (Árterületek alatt itt hosszabb, kiugró vízpartszakaszokat, alacsony terepű szigeteket, megszárdult zátonyokat is értünk).

De tárgyuk anyagát még jobban elmélyíthetjük, ha halnevelő folyóvizeink évenkénti árvizeit, amelyek a termés-

rendje szerint halsokasodást idéznek elő, szorosan kapcsolatba hozzuk a folyóvizek szabályozásával. Megfigyelhetjük, hogy megfelelő körülmények között halnevelő folyóvizeinkben a halszűkét rendszeren halbőség követi. Szinte váltakozva az évek azonos számaival, amennyiben 4—6—8 évi halszűkésre majdnem 4—6—8 évi halbőség következik be. De itt az az érdekesség, hogy míg a halszűke többnyire az áradások elmaradásának következménye volt, ellenben a halbőség fokozását már nem az évenként megérkező tavaszi (zöldvizes) áradásokban találtuk meg, hanem jellegzetesen az említett áradások hosszantartóságában! Erre adnak erős szemléltető képet a Tisza árvizeiről és halászatáról feljegyzett 1834—1899 évi adatok is. A magunk alapos, szigorú és bőséges szemléletét nagyrészt a négy folyó (Mosoni Dunaág, Rába, Rábca, Marcal) városában: Győrben szerettük hosszú évtizedeken keresztül kitaró, érdekes és a halélettanra értékes saját tapasztalatokkal. Ez utóbbi sorok nem azt jelentik, hogy más hazai halnevelő folyóvíz természetét és sajátosságait ismételnem ne figyeltem volna meg. Alaposabb tanulmányozásra azonban az említett vízhalozati rendszerbe eső terület volt a legalkalmasabb és a legérdekesebb.

Az áradások víztömegeit, amelyek egyes években a nemzeti vagyonnak óriási pusztításait okozták, természetesen, hogy a szabályozásokkal a folyóvizek medrébe és a védőtöltesekkel megszabott árterületeibe (hullámterekbe) kell szorítanunk. De ezen munkálkodás ne jelentse azt, hogy figyelmünk és hozzáértésünk kizárólag ebben merüljön ki! Mert, amint megállapítottuk — a különféle nagy haszon, illetőleg nemzeti értékméntek mellett is — a folyószabályozások károkozását a folyóvízi haltermés rovására, máris keresnünk kell azon hatatos segítőeszközöket, amelyek az így keletkezett általános haltermésapadást (sok évben katasztrófális apadást!) csökkenthetik, vagy megakadályozhatják.

Menjünk magunk is segítségére a természetnek halszaporításra irányuló, de már akadályokba ütköző törekvésének, ami azért még a mai megváltozott víziállapotok között is megnyilatkozik. A halak szaporodásában és megtartásában ugyanis nem tud ma már a természet egymaga megfelelő eredményt kifejteni, mint a régmúltban, mivel a folyóvizek egyoldalú szabályozása, az iparnak rohamos fejlődése, illetőleg a folyóvizek melletti elhatalmasodása és főleg a megélhetés megnehezülése miatt nagymérvű orvhalászat azt hátráltatják, sőt megakadályozzák! Tehát csakis önmagunk bőséges hasznát keressük és egyben a vízmenti közjólétet javítjuk, ha érdemileg átgondoljuk és megértjük eme fontos munkálkodásunk nemzetgazdasági jelentőségét és értékét! Mert hiába van a természetnek évenkénti következetes és megszokott törekvése a halak fajfenntartásának megsegítésére, ha hiányoznak már manapság részben, vagy egészben azok a szükséges feltételek, melyek nélkül a megváltozott viszonyok mellett csak kevéssé érvényesülhet a jó hatás. A folyószabályozásokkal kapcsolatban ugyanis okvetlenül szükséges az emberi segítség, hogy az évtizedek alatt fokozatosan keletkezett halélettani hátrányokat ellensúlyozzuk, illetőleg csökkentjük, vagy megszüntessük. Eppen ezért sajnos, hogy amikor nálunk a halnevelő folyókat, illetőleg azok nagyobb vízszakaszait szabályozták, csakis műszaki munkát végeztek a halélettan és ezzel szoros kapcsolatban a nyíltvízi halászság megélhetésének teljes figyelembevételével nélkülül. És ez a sorsa még ma is (1942-öt írunk!) értékes halnevelő folyóinknak! Vagyis az egyoldalú munkálkodások miatt, illetőleg a folyóvízi halgazdaság nemzeti vagyonértékének teljes figyelmen kívül hagyása folytán, halnevelő folyóvizeink halállományának (különösen az utóbbi évtizedekben!) szomorúan tapasztalt állandó csökkenése lépett föl. A halnevelő folyóvizek újabb szabályozásainak megkezdése előtt kellett volna tehát már foglalkozni a folyóvízi (nyíltvízi) halászság megélhetésének problémáival is. És pedig oly módon, hogy amikor elvették a szabályozásokkal a folyóvizek halainak természetes ivóhelyeit, ugyanakkor gondoskodni kellett volna azok pótlására megfelelő mesterséges ivótelepek létesítésével, ami pedig könnyen megoldható lett volna jelentékenyebb költségemelés nélkül! A tavaszi (zöldvizes) áradások, amelyek ezelőtt áldást hozó halszaporodást jelentettek a kiterjedt természetes árterületek felett, ma már az említett okok miatt a halak fajfenntartását szinte megakadályozzák az elhatárolt és szűkeszabott vízpartok miatt. Igazi szerepük tehát illuzóriussá vált.

Mint említettük, a kielégítő halbőség főleg akkor jelentkezett a folyóvizekben, amikor elég magas volt az áradás és annak lefolyása hosszabb időre nyúlt. És mivel a folyószabályozásokkal csak technikai, azaz árvízvédelmi munkálatokat végeztek a halélettan teljes figyelmen kívül hagyásával, ezért kell ellensúlyoznunk a folyószabályozások káros következményeit egészséges vízmenti intézkedésekkel és építkezésekkel! A folyószabályozásokkal bekövetkezett haltermés

csökkenését jóvá kell tennünk azzal, hogy teljesen kielégítő és a való gyakorlati életnek megfelelő, mesterséges ivótelepeket létesítsünk, majd a halnövendékek felnevelésére védett kéméleti vízterületeket jelölünk és képezzük ki a megmaradt és máris összezsugorodott árterületen. Utóbbi eszménk gyakorlati megvalósítását egyes alkalmas folyóvízszakaszok partjain a kubik- és agyagödrök is szolgáltatathatják, természetesen hatósos ellenőrzés mellett, ideiglenes jelleggel és megfelelő levezető csatornák létesítésével. Különösen fontosak ezek az építkezések, vagy ideiglenes kiképzések a halnevelő folyóvíz torkolatát megelőző 5—15 kilométer hosszúságában. De szaporítanunk kell és a halaknak könnyen hozzáférhetővé kell tennünk oly halivó- és ivadéknövelő helyeket is, ahol szabályozások még nem történtek, — vagyis a még megmaradt természetes árterületeken. Ezeknek lesz ugyanis egyideigleg feladatuk, hogy a folyószabályozások által már eddig is elvett, illetőleg megszüntetett természetes ivóhelyeket némi-leg pótolják.

Nem mulaszthatjuk el megemlíteni, hogy az utóbb elmúlt évtizedek alatt, ahogy szaporodtak a magántulajdonban lévő tógazdaságok, amelyek a halexport fokozottabb emelését célozták és amelyek népjóléti és szociális célt kevésbé szolgáltattak, oly mértékben hanyatlott vissza a folyóvizek haltermelése, ami mindenkor a nyíltvizekre vonatkozó óvó- és védő intézkedéseiknek lanyhaságát mutatja. Ezzel az egyoldalú tevékenységgel szociális és népjóléti szempontból bizonyos ürkeket keletkezett. Ennek bővebb kifejtésétől — a tárgynak halgazdasági érdekessége ellenére, — most el kell tekintenünk.

Ha átgondoljuk, hogy a folyószabályozásokkal egy időben hol volna szükséges mesterséges ivó- és halivadéknövelő telep létesítése, ki kell jelentenünk, hogy a szabályozás alá került hosszabb-rövidebb vízszakaszok mindegyike nem alkalmas ily vízmentí terület kiképzésére. Ezt az alkalmasságot mindig a természet által nyújtott, illetőleg kiképzett part adottsága és a folyóvíz egy-egy kisebb-nagyobb szakaszának geológiai szerkezete határozza meg. Így a többek között egy-egy árterületrész természeti alkalmassága (alacsonyága, vagy magassága is), egy másik halnevelő folyóvíz torkolatának közelségétől és nagyságától, egyes partrészek dúsabb vizinövényzetű (sás, nád, stb.) árterületétől stb. függ. De mindezt gyakorlatilag megvilágíthatjuk, ha a *mű. legújabbban véghezvitt folyószabályozásokat* halélettani és halgazdasági szempontból megvizsgáljuk.

Az egyik eset egy 60 kilométer hosszúságú folyóvízterületnek szabályozása, amely kb. a Tisza középső folyásánál, Sajóáronnál kezdődik és Négyes községnél végződik. Ez a vízrész nem ősi ártér, hanem úgynevezett fennsík ártér, amely éppen az Alsó-Tisza szabályozása következtében keletkezett. Árvízvédelmi szempontból nagyon fontos e szakasz, amelyben 23 község 30,000 főnyi lakosságáról van szó és 50.000 kat. holdnak árvízről való tehermentesítéséről. A gátépítés 1.5 millió pengőbe került. Halélettani szempontból fekvésénél fogva annyiban jelentős ez a tiszaí vízszakasz, hogy egyik mellékfolyója: a Boldvával és Hernáddal bővült Sajó torkolata a vízszakasz felső végéhez elég közel fekszik. Halzaporodási szempontból azonban több hiányt találunk, ezért annak halgazdasági és halélettani értékét más alkalommal tárgyaljuk.

A Nagyalföldnek másik fontos vízszakasza, egy 100 kilométeres folyóvíz útnak hajózhatóvá tétele egyetlen duzzasztó gát és hajózási megépítésével. Ez a vízszakasz a Hármas-Körösnek Békésnek, a Sebes-Körösnek Körösladányig, végül a Hortobágy-Berettyó csatornának Turkevéig való hajózhatóvá tétele, mintegy 5.7 millió pengő befektetéssel. Mit jelent ez utóbbi munkát halászati szempontból, illetőleg a halélettani és a halgazdasági mérlegén?... Tudjuk, hogy a folyóvizek partjai, ahol alkalmas ivótelepeket létesíteni lehet, az árterületek szélessége miatt különböznek. Tehát az egyes halnevelő folyók torkolatához legközelebb eső, kisebb áradásoknál is könnyen hozzáférhető és egyben a legszélesebb árterületeket kell elsősorban felhasználni. Azután azokat a természetes árterületeket, amelyek a védőgátak építése után is megmaradtak eredetiségükben és azok létesítése előtt is a halak által rég kedvelt természetes ivóhelyek voltak!

A Körösök alsó folyásainak technikai megépítésével kapcsolatban hozzuk ismét fel, hogy halnevelő folyóvizeinknél történelmi hazánkban több olyan torkolati vízrendszer alakult ki, amelyek halzaporodási szempontjából elsőrendű szerepet töltenek be. És ez a természetben gyakorlatilag nem más, mint több halnevelő folyóvíznek egymáshoz közelfekvő torkolata. Említett torkolati vízrendszer óriási előnye a többi távolabbi és máshova torkoló halnevelő folyók és azok egyes vízszakaszai felett, hogy szinte koncentrikusan találkozó vízmennyiségük különböző irányból és vidékről jön és különbözően kialakult geológiai mederben van a lefolyásuk. Hal-táplálék hozadékuk meg minduntalan hol az egyik, hol a má-

sik folyónál jelentkezik erősebben a váltakozó időben beálló nyári áradásokkal. És ez a természeti jelenség nagyban elősegíti a halak életlehetőségét, amennyiben a nyári vagy kánikulai tespedt és leapadt víz miatt általánosságban fogyó a vízi szervezetek mennyisége. Előnye tehát e torkolati vízrendszernek, hogy akármelyik folyón jelentkezik a szükséges kisebb-nagyobb nyári áradás, ennek jótékony hatása a többi közeli halnevelő folyókra is kiterjed, ami megint a halak mozgási készségét segíti elő. Ez pedig végeredményben a nyíltvízi halászatra kiadós alkalmat jelent!

Halélettani és halgazdasági ilyen egészséges torkolati vízrendszer a Nagyalföldön és a Kisalföldön három-három van. Ebbe a torkolati vízrendszerbe esik bele a most tárgyalt Fehér Körös, Fekete Körös (összefolyásuk után: Hármas Körös), a Berettyó, valamint a Hortobágy-Berettyó csatorna érdekes vízhálózata. Tekintve, hogy mindegyik torkolata lapályon fekszik, ezek halnevelés és halmegetetés szempontjából fontos halgazdasági tényezők. Tulajdonképpen ez figyelemre méltó bennünket is arra, hogy említett folyók alsófolyásainak hajózhatóvá tételekor, illetőleg azok szabályozásainál gondoskodni kellene eleve a halak fajfenntartásának, jobban mondva szaporodásának elősegítésére életképes halivó- és növendékhalnevelő telepekről! A szabályozásokkal egy időben végzett ilyenmű munkálkodásnál ugyanis a költség minimumra csökken. Mesterséges ivótelepekre pedig halaszthatatlanul szükségünk van, hogy idejében pótolhassuk a folyószabályozásokkal elveszített számtalan természetes ivóhelyet. Másrészt ezen cselekedetünkkel a folyóvízi (nyíltvízi) halászság kenyérkereső lehetőségét újból megerősítjük és az elérhető haltöbblettel a folyóvízi halgazdaság nemzeti értékét továbbra is emeljük és biztosítjuk. Egyben megismétljük, hogy az ivási, tehát szaporodási lehetőséget elősegíti a part, azaz árterület alacsonyága, amely a megépített duzzasztó gátakkal még jobban és idejében érvényesül. De kiválóan szereti a hal tömeges ivások (tavaszi pergelődések) alkalmával (április-május) a vizinövényzettel (nádnyulvány, sás-bokor, csuhiszalag) borított árterületeket, amelyekkel pedig a torkolati-vízrendszerű szélvizek rendszeresen bővelkednek.

Az elmondottak után legyen szabad kérnünk az illetékes szaktényezőköt — már nemzetgazdasági és szociális szempontból is, — hogy folyóvízi (nyíltvízi) eszméinket és érveinket megszívlelni és gyakorlatilag bizonyos alkalmas ténnyel megvalósítási szíveskedjenek. Mert egyes folyók szabályozása alkalmával az említett árvízvédelmi építkezésekkel együtt adódik az alkalom, hogy halnevelő folyóvizeink változatos életét mindig felelősséggel figyeljük és gondozzuk.

Végül a jut-e majd valami az esedékes, sokágú folyóvízi halnevelésre is a tízévre kiterjedő mezőgazdasági milliárdos hitelből?

E cikkhez szakzszerű és tárgyilagos hozzászólásokat szívesen közöl a szerkesztőség.

A pézsmapocok. (Fiber zibethicus)

Írta: Vásárhelyi István.

(Folytatás.)

A világháborút követő időkben már nem igen törődtek vele. Így nyugodtan szaporodhatott a neki igen megfelelő vizekben, csatornában bővelkedő Moson és Sopron megyékben. Szaporodott is. Hiszen 1921-ben már a soroksári Dunaágban ejtettek el egyet. Utána pedig 1923-ban, az Ausztriához csatolt Sopron megyei Tormafaluban, szintén víztől távol, a falu közepén, ütöttek egyet agyon. A terjeszkedés tehát megindult. De nemcsak a Duna mellett, mint eddig tudtuk, hanem a Rába s a Zala folyását követve, eljutott a Murába is. Itt 1927-ben tünt fel, mikor még nálunk csak a pilismaróti (Esztergom m.) előfordulásáról tudtunk.

Terjeszkedése nálunk is tovább tart. S ma az a helyzet, hogy alig van megyénk, hol szem elé ne került volna. Erről különben az alább közölt kimutatás ad pontos tájékoztatást, hol megyénként tüntetem föl az első megjelenéseket, a rendelkezésemre álló irodalom alapján.

I. Kis-Alföld.

1. Bars megye 1938/39.
2. Esztergom megye 1926.
3. Hont megye 1931.
4. Győr megye 1924.
5. Komárom megye 1927.
6. Moson megye 1915.
7. Nyitra megye 1938/39.
8. Pozsony megye 1936/37.
9. Sopron megye 1923.

II. Dunántúli Dombvidék.

10. Baranya megye 1932.
11. Fejér megye 1929/30.
12. Somogy megye 1935.
13. Tolna megye 1929/30.
14. Vas megye 1928.
15. Veszprém megye 1930.
16. Zala megye 1928.

III. Duna-Tisza köze.

17. Bács-Bodrog megye 1930.
18. Pest megye 1921.

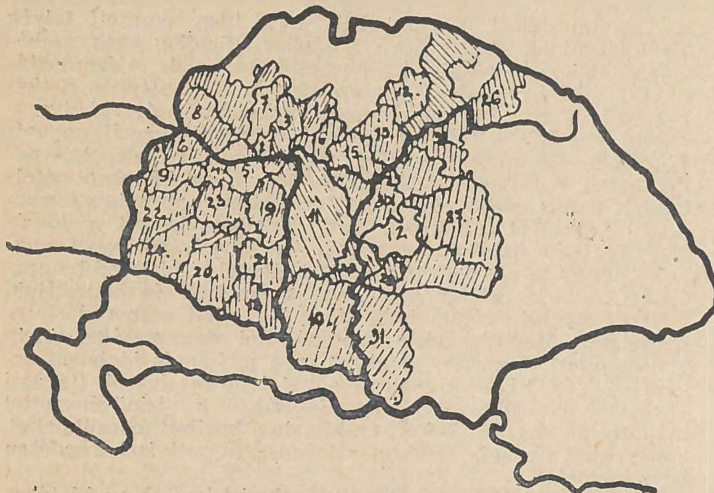
IV. Tiszántúl.

19. Békés megye	1929.
20. Bereg megye	1936/37.
21. Bihar megye	1938/39.
22. Csanád megye	1938/39.
23. Congrád megye	1935/36.
24. Szolnok megye	1930.
25. Torontál megye	1931.
26. Szabolcs megye	1935/36.

V. Északi-Dombvidék.

27. Abaúj-Torna m.	1938/39.
28. Borsod megye	1930.
29. Gömör megye	1939.
30. Heves megye	1936/37.
31. Nógrád megye	1929/30.
32. Zemplén megye	1938/39.

Ebben a kimutatásban 38 megye adatát dolgoztam föl. Ebből kitűnik, hogy 32-ben már megtelepedett s csak hatból hiányzik. Országgrészenként a Kis-Alföldön, Dunántúli-Dombvidéken és a Duna-Tisza közén minden megyében található, Tiszántúl csak Arad, Hajdu, Ugocsa és Szatmár megyékből, az Északi-Dombvidéken pedig Kishont és Ung megyékből hiányzik. Igen érdekes a Hajdu és Szatmár megyei hiánya, holott a környéken már mindenütt előfordult.

9. kép. A pézsmapocok magyarországi elterjedése megyénként.

Ezt egyedül a megfigyelés elégtelenségének tudom be, hiszen mind a két megyében van elég víz, ami mellett bizonyára szintén megtelepedhetett már.

Ugyancsak közlöm az egyes megyékbeni előfordulását, évszámmal együtt, pontos lelőhelyenként. Ez azonban nem tökéletes. Hiszen igen sok előfordulási adat nem kerül nyilvánosságra, lévén ma már a pézsmapocok közönséges állat. Azért azt hiszem, nem végzek fölösleges munkát, mert esetleg így a hiányokról is hamarabb tudomást szerezhethetünk.

A megyénkénti adatok a következők:

Bars m. Mohi 1929. *Esztergom m.* Piszke 1928, Pilismarót 1926, Szob 1936. *Hont m.* Nagymaros 1931. *Győr m.* Győr 1924, Kóny 1929, Bácsa 1931. *Komárom m.* Komárom 1927, Kecskéd 1929, Bábolna 1930, Bánhida 1932, Tatatóváros 1931, Várgesztes 1932, Bokod 1932, Sivölgyi pta 1933, Környe 1932/33, Majd 1932/33, Oroszlány 1933/34, Császárs 1938, Nagyigmánd 1939. *Moson m.* Nemetjárfalu 1915, Kisbodok 1924, Rajka 1925, Oroszvár 1925, Dunacsuny 1925, Magyaróvár 1926, Beznyék 1926, Pomogy 1925. *Nyitra m.* 1938/39. (Vadászati Statisztika). *Pozsony m.* 1936/37. (Vad. Stat.) *Sopron m.* Tormafalu 1923, Babacsai tó 1927, Fertőtóboz 1927, Sopron 1927, Csorna 1927, Fertőrákos 1928, Szany 1928, Fertő tó 1928, Fertőmeggyes 1929, Sarad 1929, Kapuvár 1929, Babót 1929, Sopronnémeti 1929, Farád 1929, Bogyoszló 1929, Répceszemere 1931, Vág 1931, Nagycenk 1931, Pereszteg 1934, Pinye 1934, Sopronkövezsd 1934, Lövé 1934, Nemeskér 1934, Csalód 1934, Csikoséger 1935, Brennbergbánya 1938, Agfalva 1933, Cser 1930, Iván 1930, Cserjános 1930. *Baranya m.* Mohács 1932, Hidas 1938, Kölkéd 1934, Erdősmecske 1941. *Fejér m.* Előszállás 1932, Nagynémetegyháza 1932, Kajászószentpéter 1933, Rácalmás 1933, Nagyperkátá 1934, Cece 1934, Rétszilas 1934, Baracs 1939, Martonvásár 1933, Ercsi 1934, Pusztavám 1933, Csákvár 1934, Fehérvárcsurgó 1937, Alcsut 1937. *Somogy m.* Balatonlelle 1935, Varászló 1935, Somogyszentpéter 1937. *Tolna m.* Tolna 1930, Paks 1934, Bölcse 1934, Gerjen 1934, Fadd 1934, Mőcsény 1938, Graba 1938, Szekszárd 1938, Bonyhád 1938, Sióagárd 1937. *Vas m.* Körmend 1928, Gerce 1930, Rum 1932, Kemeneshőgyész 1934, Nagycsákány 1932. *Veszprém m.* Veszprém 1930, Békás 1932, Gecse 1932, Bakonykoppány 1933, Vaszar 1934, Balatonalmádi 1935, Szilasbolhás 1939. *Zala m.* Hidvég 1928, Hahót 1932, Zalaegerszeg 1934, Komárvaros 1936, Balatonmogyoród 1934, Zalaszentbalázs 1939, Cseres pta 1936. *Bács-Bodrog m.* Baja 1930, Szeremle 1934, Pest m. So-

roksári Dunaág 1921, Budapest (Lágymányos) 1926, Budafok 1926, Sződ 1932, Dab 1934, Tass 1934, Pusztaszentjakab 1934, Szalkszentmárton 1934, Teleki 1936, Sződrákos 1937, Dunavecse 1939, Gödöllő 1939, Gyömrő 1939, Tura 1934, Dunaharaszti 1935, Kiskunhalas 1939, Kecskemét 1938/39 (Vad. Stat.) *Békés m.* Szarvas 1929, Doboz 1941, Gyoma 1941. *Bihar m.* 1936/37 (Vad. Stat.) *Csanád m.* 1938/39 (Vad. Stat.) *Csongrád m.* Hódmezővásárhely 1935/36, Szeged 1934. *Szolnok m.* Tiszaroff 1930, Jászsószentgyörgy 1933, Jászberény 1939, *Torontál m.* Kiszombor 1931. *Szabolcs m.* 1935/36 (Vad. Stat.) *Abaúj-Torna m.* 1938/39 (Vad. Stat.) *Borsod m.* Onód 1930, *Tiszatarján* 1934, *Vásárhely (Bükk)* 1939, *Miskolc* 1940. *Zemplén m.* Tarcal 1941. *Gömör m.* Putnok 1939. *Heves m.* Gyöngyössőlomos 1941. *Nógrád m.* Litke 1937.

A fentiekből kitűnik, hogy lelőhely tekintetéből Sopron m. vezet 31 lelőhellyel. Utána következnek Pest m. 16, Fejér m. 14, Komárom m. 13, Zala m. 11, Tolna m. 10, Moson m. 8, Veszprém m. 7, Vas m. 5, Baranya m., Borsod m. 4—4, Esztergom m., Győr m., Somogy m., Szolnok m., Békés m. 3—3, Bács-Bodrog m. 2 és Bars m., Hont m., Csongrád m., Torontál m., Zemplén m., Gömör m., Heves m., Nógrád megye 1—1 lelőhellyel.

Lelőhelyeken kívül a megyénként elejtett állatokról is van statisztikánk 1929/30 évek 16 hónapjáról, ezt v. Illésy Z. közölte a Halászatban (1931. p. 2—3, 11—12.) Az 1935/36. vadászati idénytől kezdve pedig a Statisztikai negyed évi Közleményekben a többi vadászható állatok mellett, az elejtett pézsmapocok számát is állandóan közlik, megyénként. Mint érdekes adatot az állat elterjedésére s számbeli gyarapodására, érdemesnek tartom közlésre.

Ebből a kimutatásból igen szemléltetőleg tűnik ki a pézsmapocok elterjedése. Mert míg 1929/30-ban csak 10, 1935/36-ban 19, 1936/37-ben 20, 1937/38-ban 21, 1938/39-ben 26 megyéből mutatják ki, 1941-ben pedig én már 32-ben találtam. Így tehát nyugodtan állíthatom, hogy ma már országunk nagy részét lakja.

A pézsmapocok magyarországi térhódítása 1929/39.
v. Illésy Vadászati Statisztika

I. Kis-Alföld.

	1929/30	1935/36	1936/37	1937/38	1938/39	összesen
Bars m.	—	—	—	—	117	117
Esztergom m.	—	75	38	48	38	119
Hont m.	—	19	18	26	118	181
Győr m.	1219	603	123	204	245	1894
Komárom m.	125	75	35	47	384	666
Moson m.	1212	104	124	204	245	1889
Nyitra m.	—	—	—	—	94	94
Pozsony m.	—	104	124	204	245	677
Sopron m.	239	158	102	97	117	713

II. Dunántúli-dombvidék.

Baranya m.	—	—	—	22	56	78
Fejér m.	3	584	866	1581	2303	5337
Somogy m.	—	52	182	694	967	1859
Tolna m.	1	2	141	263	458	865
Vas m.	2	627	753	472	591	2445
Veszprém m.	1	315	109	184	137	746
Zala m.	2	146	550	498	630	1826

III. Duna—Tisza köze.

Bács-Bodrog m.	—	1	15	164	178	358
Pest m.	—	131	331	508	1123	2099

IV. Tiszántúl.

Békés m.	—	—	6	—	2	8
Bihar m.	—	—	4	—	—	4
Csanád m.	—	—	—	—	35	35
Csongrád m.	—	4	—	—	—	4
Szolnok m.	—	—	—	170	4	174
Szabolcs m.	—	22	154	150	—	326

V. Északi-dombvidék.

Abaúj-Tornam.	—	—	—	—	1	1
Borsod m.	—	2	—	2	3	7
Heves m.	—	—	2	2	12	16
Nógrád m.	1	18	18	20	100	157
Zemplén m.	—	—	—	—	4	4
Összesen:	2805	2548	3695	5560	8207	22815

A nálunk megtelepedett pézsmapocok életmódjában is észlelhető bizonyos változás. Az első mindjárt a nagyobb szaporasága. Amerikában pl. 4—5-szöri fialdásáról és egy-

szerre 4—5 fiókáról találtam adatokat. Nálunk a délibb fekvés s a bőséges táplálék mellett, kora tavasztól késő őszig találjuk fiókáit. Hogy évenát hányszor és hányat fiadzik, nem tudjuk pontosan. Ilyen megfigyelésekre, megfelelő kísérleti állomásunk, sajnos, még nincs. De a márciustól októberig fölboncolt 85 drb. nőstényt, szoptatás mellett, mind terhességnek találtam. Azt hiszem nem tévedek, ha ennek okát a pocokfélék nagy szaporaságában keresem.

Pontos szaporodási adataim vannak a mezei pocokról (*Microtus arvalis* Pall). Az háromhónapos korában válik ivaréretté és 21 napig terhes. A lefiadás után azonnal párzik s utódainak szaporulatával együtt, egy pár, egy év alatt 2577 darabra szaporodhat föl. A pézsmapocok hiányosan ismert szaporodási adatai pedig a következők: ivaréretté 90 napos korában válik és 21 napig terhes. Így nem igen tévedhetek, ha a többi adatokat is a mezei pocokéval egyezőnek veszem. Ez a nagy szaporaság már magyarázattal szolgál arra, hogy a Csehországba betelepített 4—5 pár hogyan tudott aránylag olyan rövid idő alatt, ilyen hihetetlenül elszaporodni. A fiókák számában is bizonyos eltérést figyeltem meg. Míg a fiataloknál 4—5, az öregeknek 6—8 fiókát, vagy embriót találtam. Egy fészekalj fiókái közül mindig 2—3 a nőstény, míg a többi hím.

Nálunk eddig még természetes ellenségét nem észlelték. Csupán egy esetben 1940/41 telén Pakson Veress G. figyelte meg, hogy az árvízről a jégre kiszorítottakat a réti sas fogyasztotta. Föltevések szerint esetleg pusztíthatják a vidra, róka, vadmacska s a nagyobb ragadozómadarak is. Úgyisintén betegségét sem észlelték. Ósházájában ritkán, egyes vidékeken teljesen kipusztul. Éppen úgy, mint nálunk a mezei pocok. Külföldi szerzők állítása szerint azonban ez a betegség nem azonos a mezei pocoknál észlelt Löffler-féle egérfusszal. Ezzel szemben dr. Varga L. Sopron környékén bizonyos degenerációs jelenségeket észlelt, ami abban nyilvánult, hogy az állatok föltűnően kis terméteket voltak. Ugyancsak ilyen jelenségek kell tartanunk az 1934. VI. 15-én Pusztaszentjakabon elejtett hengerdedalakú s csupaszfarkú, Tóth Gy. által ismertetett példányt is. A degenerálódáson nem is csodálkozhatunk. Hiszen a nálunk élő, százezres, vagy talán már milliós tömeg, mindössze néhány állatpár leszármazottja s valóságos vérfertőző tenyésztésben él. Az is bizonyos azonban, hogy ezt a pocok- s egérfélek igen jól bírják. Viszont az is lehetséges, hogy más országokban, vagy a más vidékről megtelepítettekkel, friss vért is kaphattak.

Megtelepedése után pár évig sem Csehországban, sem nálunk kunyhóépítését nem észlelték, csak később. Nálunk eddig Kisbodakon, a soroksári Dunában és a Velencei tavon vették észre.

Vándorlási ösztönét nálunk is megtartotta. Azzal a különbséggel, hogy itt inkább tavasszal mozog, új települési helyet keresve. Igaz, hogy néhány őszi adatunk is van erre vonatkozólag. Ilyenkor legfeltűnőbb az állat, mert leginkább nappal és víztől nagyobb távolságra is találkozzhatunk vele. Sokszor még emberlakta helyekre is elkerül, hol aztán rendszerint agyon is verik. Így észlelték: 1930. III. 4-én Gerce (Vas m.) község területén, egy a Rábába ömlő pataktól két kilométerre, a mezőn. Öreg nőstény volt, 1931. III. 25-én Nagycenken (Sopron m.) pedig szintén a víztől távol, egy hímét ütötték agyon, farakás alatt. 1933. III. 8-án Rácalmás (Fejér m.) vemhes nőstényt löttek, a Dunától 6 kilométerre. S végül 1936. III. 15-én Teleki (Pest m.) egy darabot löttek a községben, épületek között.

Nagyon érdekes, hogy új települési helyén száma hirtelen fölszaporodik, s ha a tenyésztő terület megfelelő, második évben már bizonyos csökkenés észlelhető. De ezután a törzsállomány állandósul s ha nagyon nem irtják, vagy a területen bizonyos biológiai változások nem mennek végbe, kb. egyforma számban, huzamosabb ideig megmarad. Ez a jelenség érthető. A frissen megtelepedett állat érintetlen területet találva, a bő táplálékon korlátlanul szaporodhat. A nagy-tömegű állat azonban a táplálékot csakhamar kiéli, s utána csak a terület tápláléknyújtó képességének megfelelő szám marad meg, mint törzsállomány. Ilyen hirtelen fölszaporodást eddig a soroksári Dunában, Paks és Sopron környékén észlelték.

Táplálkozás tekintetében a pézsmapocok nálunk is megmaradt növényevőnek. Fő tápláléka a vizinövények húsos gyökere és szára. Ez a táplálkozási mód az adott körülményekhez képest változhat is. Sőt még állati tápanyagok fogyasztását is tapasztalták. Így Sopron környékén ette a tavikagylót, vizicsigát, folyami- és kecskerákot is. Majd másutt hal és béka fogyasztását észlelték. Legérdekesebb táplálkozási adatokat azonban Bak G. közlök (Nimród 1935. p. 204.) Sopron megyéből, Cser és Peresztég községek határából, amit érdekesnek tartok szöveg szerint is közölni. „Feltűnően kedveli a buzavetést, nem a kalászat, hanem a magas zöld szarát, úgy, hogy valóságos csapás a patakmenti buzaföldekre. 50—60

lépés hosszön s az egész föld szélességében letarolja a buzát s viszi a vízbe, ahol fölszeccskázza. Utána nincs mit aratni. Kedveli a csalamádét. Alul a törzset elragja, leveleit lerágja s viszi a vízbe, ahol összerágja. A szemes tengeri szarát szintén alul elragja, az ledől s a rajta levő egész tengeri csövet cipéli a patakba. Szereti fogyasztani a kölest, s szarastól mindenestől viszi csomósan a vízbe. Nem veti meg a fejes káposztát egy-egy éj folyamán hatalmas fej káposztát rágának le körbe, csutkáját a káposztának csak téj folyamán fogyasztják el. Egyéb gabonaneműt, veteményt nem észleltem, hogy bántalmazott volna, de a buzát mindig kikerési a gabonaneműek közül. Egy forró augusztusi nap déli óráiban a patak mentén erős fogolysírást hallok és a hang irányába futva, látom, amint két öreg fogoly nagylármájú szárnycsattogás és röpködéssel támad valamit. Látom ám, hogy egy pézsmapocok fogdossa és fojtogatja a kicsi 5—6 napos csibéket. 6 darabot találtam megfojtva“. Az állatot agyonütötte, de gyomrában nem talált fogolymaradványokat. Csirke, kacsa, hal, rák, vadkacsa és béka pusztítását is tapasztalta. Ilyen nagyméretű kártételéről több adatunk nincs. Megjegyzem, a közleményből még kitűnik, hogy a pézsmapocok Cser község határában egy állandó vízben bővelkedő káka és egyéb vizinövényekkel szegett „patakocskában“ él. Innen telente 25—30 darabot, 1934-ben pedig elevenen való értékesítésre, 45 darabot fogtak. Itt tehát egy túlszaporodással állunk szemben, hol valószínűleg a „patakocska“ megfelelő fészkelőhelyet igen, de elegendő táplálékot már nem nyújt. Így kénytelenek a természetett növényekből táplálkozni. Ugyancsak ehhez hasonlótak közöl v. Illésy és Zala megyéből Ujváry főerdész nyomán. Itt a halakat pusztítja, mert a tópartján félig megévet halat találtak. A Kerke patak mentén éjjel ellepi a vízmenti tengeriföldeket, a tengerit lefosztja a szaráról, s megeszti. Majd az Ihárosi tógazdaságból közlik, hogy növényi táplálék mellett halat, békát is fogyaszt. Ugyancsak innét kaptuk az első és egyetlen téli élelemraktározásáról szóló adatot is, ahol egy fészekben 2—3 kgr. tőgyamakkot találtak. Veress G. megfigyelése szerint Paks környékén zsenge náddal él. ids. Bóta J. a Sió mellett, konyhakertben látta kártételét. Hoffmann E. Nagynémetegyházáról (Fejér m.) viszont azt közli, hogy „Tapasztalatom szerint a halat nem pusztítja“. Igen érdekes, közvetett halpusztulást okozó tevékenységéről ír dr. Varga L. Szerinte a soproni tómalomból a tavikagylót már-már teljesen kipusztította. Tekintve, hogy a szivárványosokle annak a kopolytűüregébe rakja petéit, az utóbbi száma is igen megapadt. Ezek az ellentmondó megfigyelések mind azt mutatják, hogy állatunk táplálkozását az adott körülmények igen befolyásolják s ezért az majdnem mindenütt más és más.

(Folyt. köv.)

Ujdonságok—Vegyesek.

IFJ. GRÓF KÁROLYI GYULA †. Két hét sem telt el vitéz Horthy István Kormányzóhelyettes Urunk hősi halála óta, midőn repülőszerencsétlenség áldozata lett főméltóságú Kormányzó Urunk veje, aki kísérő pilótájával és gépével együtt a Dunába zuhanva lelte hősi halálát. Mélyszéges részvétellel osztozunk ez újabb csapásban is, kérve a Mindenhatót, adjon erőt és vigasztalást Hazánk Kormányzójának és Családjának súlyosbbitott gyászuk elviselésére.

A ponty ikra-keserűségéről újabb jelentés, melyet pontosan közölhetnénk, nem futott be. Egyik meg nem nevezhető tógazdaságban áztatott, de nem gőzölt csillagfürttel etetett pontyokon észlelték ugyan augusztusban szórványosan nemcsak az ikra — de a hús keserűségét is, de úgylátszik, a baj ott is megszűnt hamarosan, mert a halanyaggal megejtett vizsgálat szeptember elején teljesen negatív volt. A pontyok húsának és ikrájának ízét kitűnőnek találtuk.

Árjegyzés. A Halértékesítő és Halbizományi rt. és Zimner Ferenc halkereskedelmi rt.-től nyert értesülés szerint 1942. évi augusztus hó folyamán a nagybani halárak kg-ként a következők voltak:

éloponty	—	—	—	—	—	P 4.13
ponty, jegelt	—	—	—	—	—	1.80—3.80
harcsa, jegelt	—	—	—	—	—	2.50—6.—
fogassüllő, jegelt	—	—	—	—	—	2.50—6.—
csuka, jegelt	—	—	—	—	—	1.80—3.50
kárász, jegelt	—	—	—	—	—	—50—1.20
compó, jegelt	—	—	—	—	—	1.20—2.40
fehérhal, kicsi	—	—	—	—	—	—50—1.—
fehérhal, nagy	—	—	—	—	—	1.20—2.50
Balatoni fogas, I. oszt.	—	—	—	—	—	5.10
„ „ II. oszt.	—	—	—	—	—	4.30
„ „ III. oszt.	—	—	—	—	—	3.50
„ „ IV. oszt.	—	—	—	—	—	3.40

Soroksári dunaági Halászati Társulat kér ajánlatot 30—60 mázsa 8—10 dekás PONTYIVADÉK szállítására. Igazgatóság címére: Budapest, Földművelésügyi Minisztérium II. 215.

Most jelent meg:

Természetes pisztrángos vizeink hasznosítása

Irták: Dr. Mika Ferenc és Dr. vitéz Varga Lajos

Az Országos Halászati Egyesület kiadása.

Műlapokon számos képpel.

Ára 5 P.

A legmodernebb magyar halászati szakkönyv.

Kapható az egyesületnél:

Budapest, V., Kossuth Lajos tér 11. félemelet 56.

Gróf Jankovich Bésán Elemér HALNAGYKERESKEDÉSE.

Iroda:

Budapest, Ferenc József rakpart 17. Tel.: 186-299

Üzlet: 185-484

Budapest, IX. Központi Vásárcsarnok. Tel.: 185-273

Veszek 40 mázsa

5—10 dekás átlagsúlyu pontyivadékokat,

őszi vagy tavaszi szállításra. Ajánlatot

Halgazdaság Velence

címre kérek.

SUMONYI TÓGAZDASÁG

Tóth József és társai

HALKERESKEDÉSE

Folyóvízi és tavi halak

vétele és eladása nagyban és kicsinyben.

TELEFON: 185-740, BUDAPEST

IX., Központi Vásárcsarnok

TÓGAZDASÁG

berendezésére alkalmas területet keres, esetleg meglévők kibővítésére vállalkozik

ZIMMER FERENC

HALKERESKEDelmi R.-T.

BUDAPEST.

Telefon: 133-539, 185-448, 185-338, 181-679.

VESZÜNK!

7—10 dekás egynyaras, vagy 25—40 dekás

kétnyaras gyorsnövésű nemes pikkelyes

PONTYIVADÉKOT,

ab Balaton. Mennyiségi és minőségi át-

vétel bizottság által Siófok vagy Fonyód

kikötőben. Ajánlatok a

BALATON HALÁSZATI R.-T. SIÓFOK

címére.

Halászháló

puha inslég és kötél, hálófonal, parafa-alattság, rebzsinór minden mennyiségben kapható

Ádám Miksa Rt.-nál, Bpest.

Főüzlet: IV., Ferenc József rakpart 6—7. A Ferenc József híd és Erzsébet híd között. Telefon: 18-59-65.

Fióközlet: VII., Thököly-út 16. szám. A Keleti pályaudvar ind. oldalával szemközt. Telefon: 13-98-61.

BARTA LIPÓTNÉ HALKERESKEDŐ

TELEFON:

Iroda: 185-0-71.

Üzlet: 185-5-84.

BUDAPEST, IX., KÖZP. VÁSÁRCSARNOK

A lap kiadásáért felelős: Dr. Unger Emil.

Halbizományi és Halértékesítő Rt.

A Magyar Tógazdaságok Rt. kizárólagos bizományosa

Igazgatóság: Budapest, V., József-tér 8. Telefon: 18-09-21, 18-09-22.

Levél cím: Budapest 4, postafiók 271. Távirati cím: Tógazdaságok.

Telep és iroda: Budapest, IX., Csarnok-tér 5. Telefon: 18-56-36.

Elárusítóhely: Budapest, IX., Központi Vásárcsarnok. Telefon: 18-56-36.

Szállítási iroda: Budapest, I., Budaörsi-út 87. Telefon: 26-87-16.

Megvesszük tógazdaságok egész haltermését, szállítunk a Magyar Tógazdaságok Rt. kezelésében levő tógazdaságokból elsőrendű, gyorsnövésű egy- és kétnyaras tenyészpontyot, anyapontyot, minden más tenyészhalat s megtermékenyített fogassülőkírákat.